

Nieuwsbrief
Jaargang
11

Nummer
34

september 2019

NIEUWSBRIEF JOE ENGLISH, KUNSTSCHILDER

Beste kunstvriend,

Dank voor uw reacties en waardevolle suggesties na de lezing van onze vorige Nieuwsbrief (nr. 33). Met deze artikelenreeks willen wij een bijdrage leveren tot de herdenking van 100 jaar VOS en 100 jaar IJzerbedevaarten. Door een reconstructie op basis van originele documenten die aantonen hoe de Joe English-hulde ontstond. Onze opzet hierbij is niet een academisch betoog, maar wel publieksgeschiedenis. Zoals het levensverhaal over Joe English en Elisa Goedemé dat wij illustreren met een 120 tal beelden.

In de vorige nieuwsbrief kreeg Joe op 5 september 1918 een militaire begrafenis in het stemmige kerkje van Steenkerke en werd bijgezet op de militaire begraafplaats. Na de wapenstilstand werd hij te Brugge herdacht, zoals zijn vader Henry enkele maanden voordien, in de Sint Salvatorskathedraal. Brugge treurde, vorig jaar hebben wij dit gebeuren herdacht. In deze nieuwsbrief nemen wij u mee in de traditie van de studentenverenigingen. Zij kwamen reeds voor WO I tweemaal per jaar samen. Tijdens de Paasvakantie per provincie / gouw en eind augustus - begin september op de 'Landdag'. Op die traditie bouwde de werkgroep ad hoc, het Joe English-comité genoemd, verder in het voorjaar van 1920.

Niet toevallig verschijnt dit tweede deel van ons verslag tijdens de **Vlaamse Vredesweek** (21sept. tot 2 okt.). Ook de Joe English-hulde stond 100 jaar geleden in het teken van de Vrede na WO I. Maar wat is Vrede? Is het de zogenaamde natie-verbonden 'Grote Vrede' zoals bij het Verdrag van Versailles? Werd toen niet aangetoond dat er na een gewapend conflict alleen maar verliezers kunnen zijn? Is het de zogenaamde persoonsgebonden 'Kleine Vrede' zoals bij de Joe English-hulde? Waarbij een vriendengroep uit sympathie met de oorlogsslachtoffers erin slaagde alle tegenstellingen tussen maximalisten en minimalisten, tussen activisten en passivisten te overstijgen in een serene herdenking?

Namens de leden van vzw Joe English, kunstschilder
Piet De Baere en Co English

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:
Joe English, Kunstschilder vzw
Vuldersreitje 2 - 8000 Brugge
www.joe-english-kunstschilder.be
secretariaat :
Adm. Ronarchstraat 5 – 8600 Diksmuide
e-mail: co.english2@gmail.com

In dit nummer

Beste Kunstvriend p.1
Joe English-hulde (deel 2)
6. Herstel van het soc. pol. econ. leven p.2
7. Herstel van het Studentenleven p.3
8. Elisa Goedemé bezoekt het graf… p.5
9. De vereniging van de VOS p.7
10 "Wij bidden voor Vlaanderen"
vrienden van de vzw p.8

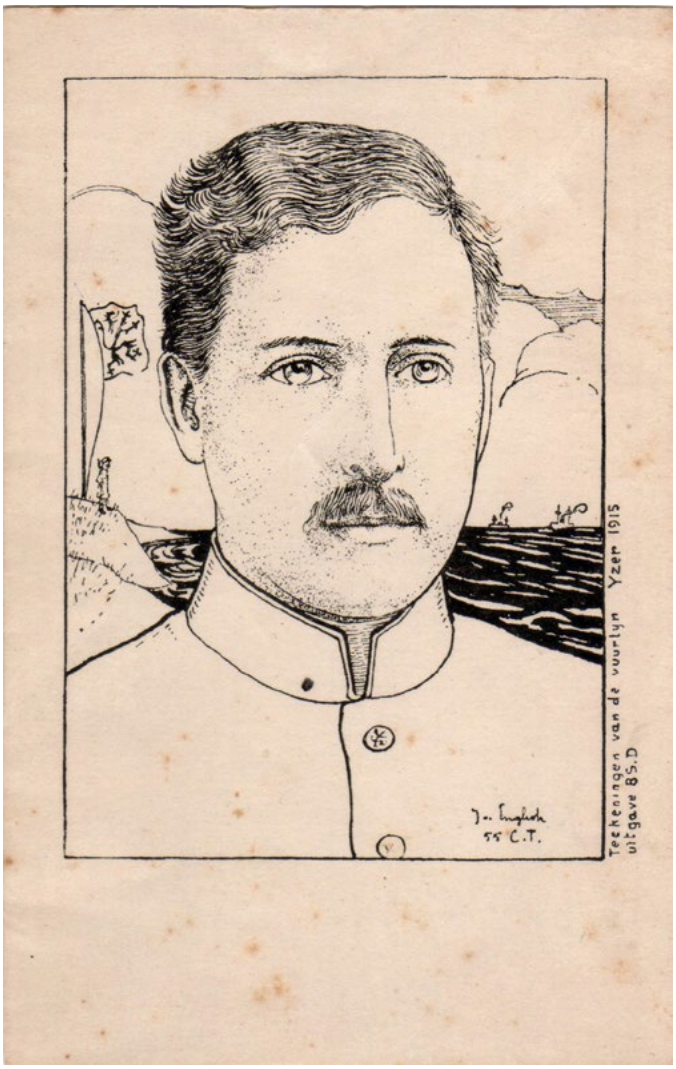
100 jaar geleden werd de Joe English-hulde de éérste IJzerbedevaart (deel 2)

Piet De Baere

6. Herstel van het sociale, politieke en economische leven (1919)

Eind september 1918, enkele weken na het overlijden van Joe English barstte het eindoffensief los. Op **18/19 oktober** werd Brugge bevrijd. Koning Albert en Koningin Elisabeth deden hun blijde intrede te paard op de grote Markt, 25 oktober 1918.

Wij kunnen ons onmogelijk voorstellen hoe Elisa Goedemé dit triomfantelijke gebeuren moet hebben beleefd. Deelnemen aan de collectieve feestvreugde zal moeilijk geweest zijn.
Over de concrete omstandigheden waarin Lisa en haar twee kinderen leefden bij de bevrijding is er weinig informatie. Als weduwe van de pas overleden kunstschilder Joe English had zij een zeker aanzien. Tijdens de oorlog had zij een klein inkomen als pianolerares. Zij ondersteunde als pianiste de huiskamermuziek van Brugse en Duitse muzikanten. Op vraag van E.H. Robrecht Desmet leidde zij een dameskoor te Ver-Assebroek bij Brugge. Waarschijnlijk had zij ook deelgenomen aan de culturele activiteiten die door de Duitse bezetters werden gesteund in het kader van hun Flamenpolitik. Volgens het onderzoek van Luc Vandeweyer (2008) maakte zij ook deel uit van een groep dames die geregeld de krijgsgevangenen mochten bezoeken. Luc Schepens (1984) besluit zijn vergelijkende studie tussen WO I en WO 2 dat de repressie na WO I te Brugge geen vloedgolf of heksenjacht was. Men mag aannemen dat het leven in Brugge zijn normale gang zou terugvinden omstreeks mei-juni 1919.

Koning Albert I, pentekening door Joe English, 55 C.T, tekeningen van de Vuurlijn, uitgave BS.D, IJzer 1915.

Na de wapenstilstand van **11 november** keerden de gevluchte families terug uit Engeland en Ierland, de krijgsgevangenen terug uit Duitsland en de geïnterneerden terug uit Nederland. Al deze burgers moesten zich her-integreren in een diep gekwetste samenleving. Van af januari 1919 zouden na 4 jaar de gedemobiliseerde frontsoldaten terugkeren. Het 'Fin de Siècle' was voorbij. De 20ste eeuw kon definitief van start gaan.

Koning Albert nodigde een aantal politici en academici uit op het kasteel Van Caloen te Loppem bij Brugge. De regering Léon Delacroix werd gevormd op **21 november 1918**. De volgende dag hield de Koning zijn toespraak voor het Parlement. Heel wat maatregelen zouden genomen worden voor de heropbouw van het land. Het algemeen enkelvoudig stemrecht (voor mannen) werd ingevoerd. Op taalgebied werd "de meest strikte gelijkheid" beloofd…

De regering stond voor een enorme herstelopdracht, België moest zich vormen tot een staat met een vredeseconomie. De prijzen waren verviervoudigd in verhouding tot 1914. De naoorlogse jaren waren uiterst zwaar voor de bevolking. Daarenboven had de oorlog een enorme materiele schade aangericht: 1,3 miljoen schadedossiers werden ingediend die via de administratieve molen terug te vorderen waren op Duitsland.

Tijdens het eerste jaar van de wederopbouw waren er twee ontwikkelingen van belang voor ons verhaal die voortvloeiden uit WO I. Enerzijds het herstel van het studentenleven met de vraag om de overleden frontmakkers te huldigen. Anderzijds de vele oudstrijders die zich organiseerden in verenigingen die hun belangen behartigden (M. Schoups en A. Vrints, *De overlevenden*, 2018). Belangrijke kaderleden van de uiteengevallen Frontbeweging zouden het voortouw nemen vanuit deze studenten- en oudstrijders-verenigingen. Ook als politici na de verkiezingen van **16 november 1919**.

In dit historisch kader van internationale Vrede en herstel kwam er in Vlaanderen een beweging op gang die zou leiden tot de Joe English-hulde. Hoe werden Elisa Goedemé de weduwe van Joe en hun twee kinderen hierbij betrokken?

7. Herstel van het Studentenleven. De Firmin Deprez-hulde.

Elisa Goedemé speelde een actieve rol in het collectieve Vlaamse rouwproces. Een van de eerste studentenleiders die schriftelijk contact met haar opnam was **Oscar Dambre**. Hij had vernomen dat er op 23 december 1918 een herdenkingsplechtigheid voor Joe English had plaats gevonden te Brugge, maar kon niet aanwezig zijn. Op zijn kousenvoeten vroeg hij op **19 januari 1919** aan Elisa of hij het herdenkingsprentje voor Joe kon krijgen. Dambre stuurde haar ook zijn nieuw adres: Nieuwpoortstraat,7 te Gent. Heel tevreden schreef hij op 4 februari dat hij na vier jaar frontsoldaat, zijn studies Germaanse talen vanaf het eerste jaar had hervat aan de Gentse Hogeschool. Oscar bedankte haar voor de opgestuurde gedachtenissen en bleef met haar in contact, want hij had verdere plannen…

19 januari 1919

Waarde Mevrouw,

Ik ben zeer gevoelig aan uw gemoedelijk schrijven van 14 dg. en dank u vurig om uw hartelijke wenschen.
Ja, mevrouw, den storm van het bloedvergieten ben ik te boven gekomen gaaf en gezond.
Nu echter moet den Kamp aangegaan tegen een anderen storm die van opbruisende gedachten en gevoelens. Tegen hen die vielen aan en terugkwamen van den IJzer…
Het doet me genoegen dat de innige vereering voor uw geliefden man u troost bracht. Wees maar overtuigd, Mevrouw, deze vereering zal aangroeien, naarmate we ons als zaad onder ons volk verspreiden.
Vele onder ons zijn nog gebonden, en weten niet wanneer hunne banden tot vleugelen zullen gelicht worden, maar eens komt toch De Dag!

Ik heb nog geen gedachtenis van Joe: vurig verlang ik er eene. Stuur je mij vlug op Mevrouw, en zoo het mogelijk in dubbel. Ja Uw Joe was mij zeer uiterst genegen!
Wat ik zal doen?

't Stormt en woelt zoo door mijn kop en mijn hart, dat ik het niet kan zeggen. In rust en met geweten voor God en mijn Volk, zal ik mijn besluit nemen. Dan zal ik u 't genoegen doen er u kennis van te geven.
Het "Verweerschrift" ligt bij E.H. Desmet. Ik had hem gevraagd het u te bezorgen.

Tot weerziens, waarde Mevrouw. Durf mij hopen op dien "Vriend en rooien jongen"

O. Dambre

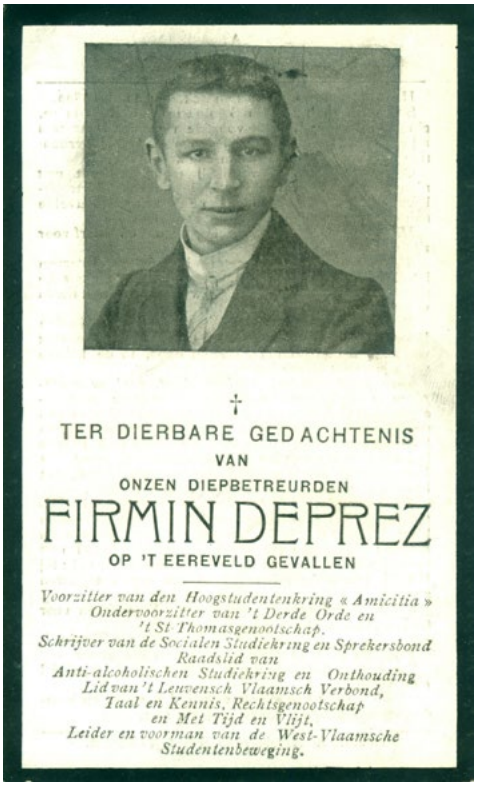

"Sint Michiel die de draak verslaat", ets op ijzeren plaat door Joe English (1913) voor *"de Ridders van Amicitia."*

De heropening van de Universiteiten te Leuven en te Gent op **21 januari 1919** was meteen ook de heropstart van het georganiseerde studentenleven. Volgens Louis Vos werden de tegenstellingen bij de studenten van voor WO I tussen *"de Waterkasteelheren"* van Amicitia en de *"Bierromantiek"* overbrugd door de oorlogservaringen. De politieke tegenstellingen tussen de gematigden en de progressieven werden voorlopig bijgelegd op het zgn. "Zoldercongres" te Leuven, een voortzetting van de Frontbeweging (*Idealisme en engagement,* 2011).

Op **4 maart 1919** schreef Jozef Calbrecht aan Elisa over zijn herinneringen bij Joe's ontwerp van een nieuwe vlag voor de studenten. Door het uitbreken van de oorlog werd deze niet uitgevoerd. Pater J. Calbrecht, Scheutist, was de oprichter van het Vlaamse Studenten secretariaat om de doorstroming te bevorderen tussen het bestuur en de 120 plaatselijke bonden. Voor WO I kreeg hij reeds diverse tekeningen van Joe. Hij koesterde vooral de *"Sint Michiel die de draak verslaat"* waarvan hij een afdruk bezat die Joe ontworpen had voor *"de Ridders van Amicitia"*
Onder impuls van J. Calbrecht, F. De Pillecyn en L. De Jonghe kwamen de activiteiten van het AKVS terug op gang. Te Torhout werd tijdens de Paasvakantie op **23 april 1919** de eerste Gouwdag voor de Oost- en West-Vlaamse studentenbonden georganiseerd.

Toen werd Firmin Deprez de legendarische studentenleider gehuldigd. Het was de eerste manifestatie waarop zowel studenten-oudstrijders en burgers samen in groten getale aanwezig waren. De militaire overheid had echter geen toestemming gegeven om de kist met het stoffelijk overschot van Firmin Deprez over te brengen van de militaire begraafplaats van Oostvleteren naar Torhout. **De wet van 15 november 1919** zal het repatriëren van Belgische doden later verbieden, zowel van militaire als gemeentelijke begraafplaatsen. Zoals gebruikelijk op een begrafenisplechtigheid werd een groot portret van de overledene getoond.
Was dit het portret dat Joe English had getekend in 1910 als goede vriend van Firmin Deprez? Op het gedachtenisprentje staat hetzelfde portret in burger (Firmin zonder snor) afgebeeld.

†

TER DIERBARE GEDACHTENIS
VAN
ONZEN DIEPBETREURDEN

FIRMIN DEPREZ

OP 'T EEREVELD GEVALLEN

Voorzitter van den Hoogstudentenkring « Amicitia »
Ondervoorzitter van 't Derde Orde en
't St Thomasgenootschap.
Schrijver van de Socialen Studiekring en Sprekersbond
Raadslid van
Anti-alcoholischen Studiekring en Onthouding
Lid van 't Leuvensch Vlaamsch Verbond,
Taal en Kennis, Rechtsgenootschap
en Met Tijd en Vlijt,
Leider en voorman van de West-Vlaamsche
Studentenbeweging.

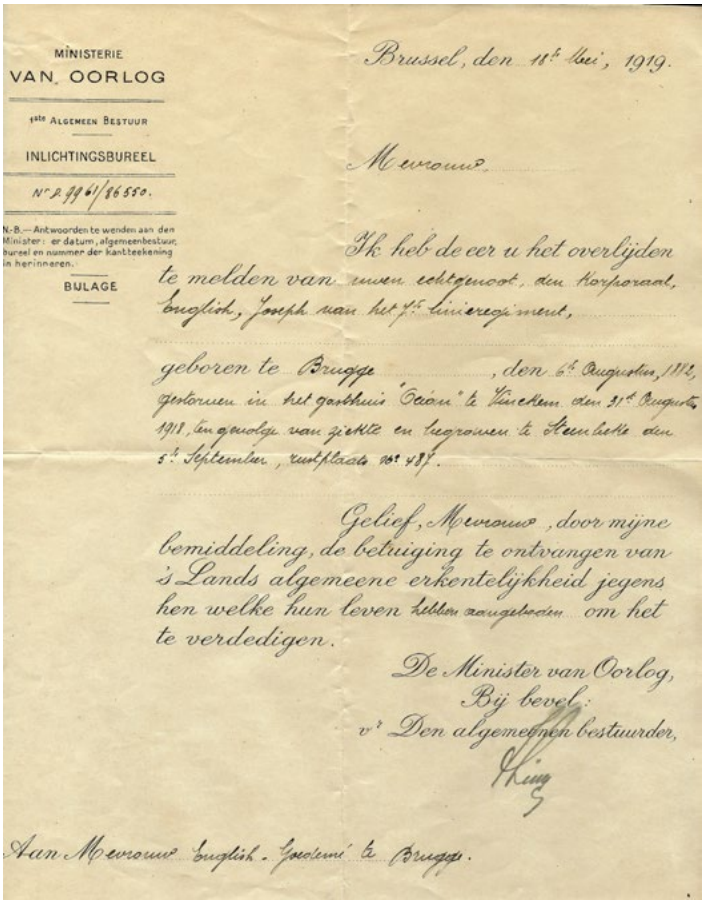

In zijn studie over *Firmin Deprez, studentenleider en IJzersymbool*(1995) stelt Marcel Vandenbroeck zich de vraag niet hoe het kwam dat deze hulde niet aanzien werd als 'IJzerbedevaart'. Impliciet geeft hij toch aan wat het verschil zou worden met de Joe English-hulde van het volgende jaar: *"de plannen kregen echter pas in 1920 concrete vorm wanneer bekende namen uit de frontbeweging en andere invloedrijke Vlaamsgezinden de schouders onder het werk zetten"*. De Firmin Deprez-hulde had nog geen politieke dimensie zoals de Joe English-hulde die zou krijgen. Het zal pas onder impuls zijn van Daels, Dambre, De Landtsheer en De Vriendt, allen leden van VOS, dat de herdenkingen evolueerden tot de IJzerbedevaarten als sociaal-culturele evenementen.

8. Elisa Goedemé bezoekt het graf van haar echtgenoot Joe English

Op **18 mei 1919** liet de minister van oorlog, via een gestandaardiseerde brief in het Nederlands weten ***"aan Mevrouw English-Goedemé te Brugge dat haar echtgenoot, den korporaal, English, Joseph van het 7de linieregiment… den 32ste Augustus 1918, ten gevolge van ziekte gestorven is en begraven te Steenkerke den 5de September, rustplaats n- 487"***. De formulering 'van ziekte' was van belang voor het weduwepensioen dat aan Elisa zou uitgekeerd worden. Weduwen van gesneuvelden kregen een voordeliger compensatie.

Op **10 juni 1919** ontving Elisa een Franstalig uittreksel van de overlijdensakte uit de burgerlijke stand-registers van de gemeente Vinkem.

MINISTERIE
VAN OORLOG

1ste Algemeen Bestuur

INLICHTINGSBUREEL

N° 9961/86550.

N.B.—Antwoorden te wenden aan den Minister: er datum, algemeenbestuur, bureel en nummer der kantteekening in herinneren.

BIJLAGE

Brussel, den 18e Mei, 1919.

Mevrouw,

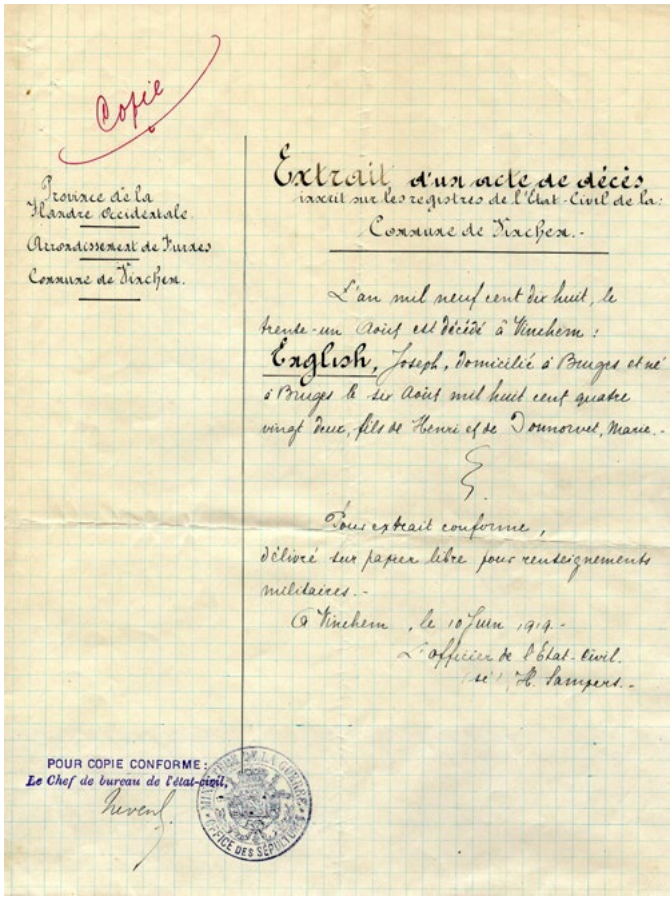
Ik heb de eer u het overlijden te melden van uwen echtgenoot, den korporaal, English, Joseph van het 7de Linieregiment,

geboren te Brugge, den 6e Augustus, 1918, gestorven in het gasthuis "Caïus" te Vinckem den 31e Augustus 1918, ten gevolge van ziekte en begraven te Steenkerke den 5e September, rustplaats no 487.

Gelief, Mevrouw, door mijne bemiddeling, de betuiging te ontvangen van 's Lands algemeene erkentelijkheid jegens hen welke hun leven lieten zaligsdien om het te verdedigen.

De Minister van Oorlog,
Bij bevel:
v° Den algemeenen bestuurder,

Aan Mevrouw English-Goedemé te Brugge.

Copie

Province de la Flandre Occidentale
Arrondissement de Furnes
Commune de Vinckem.

Extrait d'un acte de décès
saisi sur les registres de l'Etat-Civil de la Commune de Vinckem.-

L'an mil neuf cent dix huit, le trente-un Août est décédé à Vinckem :
English, Joseph, domicilié à Bruges et né à Bruges le dix Août mil huit cent quatre vingt deux, fils de Henri et de Donnervet, Marie.-

Pour extrait conforme,
délivré sur papier libre pour renseignements militaires.-
A Vinckem, le 10 Juin 1919.-
L'officier de l'état-civil.
(s') A. Lampens.-

POUR COPIE CONFORME :
Le Chef de bureau de l'état-civil,

Toch wel een opmerkelijke vaststelling: de officiële mededeling van de militaire administratie was in het Nederlands, terwijl het attest van de burgerlijke stand in het Frans werd opgesteld…

Op 22 juni schreef Mevrouw J. (Jeanne) Daels aan Elisa of zij reeds de toelating gekregen had om Joe te laten overbrengen naar Brugge. Namens haar man Frans Daels liet zij weten dat *"de Vlaamse studenten hebben besloten de gesneuvelden van den IJzer… plechtig te gaan ophalen en naar hun geboorte of woonplaats over te brengen. Zo zal het graf van uw man te Brugge liggen en dan zal men voor het monument kunnen zorgen…"*

Daarnaast informeerde zij ook hoe ver het stond met het opzet van de Brugse Vrienden om te Brugge ***"een gedenkzuil voor Joe op te richten"***. Maar Joe mocht zoals Firmin Deprez niet worden overgebracht!

Op 28 juni 1919 werd het *"Verdrag van Versailles"* ondertekend. Luc Vanacker toonde aan dat de *"unieke Duitse verantwoordelijkheid" in feite de "unieke wens" was van de ergste stroper (Frankrijk) die zich voordeed als jachtopziener"* (Over die oorlog, 2019)

Op diezelfde dag, 28 juni 1919 bezocht Elisa Goedemé, voor het éérst het graf van haar overleden echtgenoot op de militaire begraafplaats van Steenkerke.

+ *Mevrouw,*

Het zal u misschien verwonderen dat ik u schrijf – doch u kunt niet gelooven hoe diep ik gevoelig was aan uw lijden donderdag laatst – lijden dat zeker nog vergroot werd door uw eerste bezoek aan het graf van uwen lieven echtgenoot en door het luidruchtig inluiden der Vrede… die dagen van vreugde herinneren ons te veel de offers der zegepraal. Voor mij ook waren ze uiterst pijnlijk om de dubbele rouw van Moeder en Jozef !

Ik bid God omdat Hij alleen het leed kan lenigen en vrede kan schenken aan het lijdend hart. Dagelijks ben ik de duurbare afgestorvene indachtig aan het altaar. Ik had niet het geluk hem te kennen, doch om u was en blijf ik hem genegen.

Ik weet niet of u reeds beslist zijt over het gevoel van verleden donderdag? Na overdenken dunkt het mij dat hij schooner slaap zou hebben onder zijn eigen kerktoren, dicht bij de zijnen, bij zijn vrienden en studenten… Hoe lang duurt de dankbaarheid van staat en regering?

Mag ik een antwoord verwachten? – indien gij overgaat tot het overbrengen van het lichaam, ware het misschiens nog niet te laat dit te doen samenvallen met den landdag van Brugge op 23-24 Augustus en – met uw toelating – zijn naam te geven aan beide dagen. Dit hangt af van den Alg.Stud. bond van Leuven. Ik zou dan naar den hoofdman kunnen schrijven.

Bied a.u.b. mijn beste groeten aan uw vader en zuster – Ik zegen uw beide kleinen en blijf uw zeer genegen in Christus en in Vlaanderen

And. De Cuyper

In deze 'kaartbrief' van priester André De Cuyper vernemen wij dat Elisa vergezeld was van haar vader Karel Goedemé en van haar zus Jette die overgekomen waren uit Antwerpen. De Cuyper vraagt zoals Mw. Daels aan Elisa of zij wenste dat het lichaam van haar man Joe naar Brugge zou overgebracht worden. En zo ja of zij akkoord kon gaan om dit te laten doorgaan op de Landdag van het AKVS die in de grote vakantie zou plaats vinden op 23-24 augustus 1919 in Brugge. Deze jaarlijkse bijeenkomst zou dan misschien de ***"Joe English-landdag"*** kunnen genoemd worden… Had deze priester Elisa en de familie vergezeld naar Steenkerke?
Na 100 jaar weten wij dat de militaire overheid in 1919 **de toelating niet** zou geven om Joe over te brengen van Steenkerke naar Brugge. Daardoor zou deze "Joe English-landdag" pas later wel doorgaan in Veurne en Steenkerke bij het graf van Joe in 1920. Het zou echter veel meer worden dan een landdag voor de studenten. Want er waren nog andere geïnteresseerde personen zoals politici en oudstrijders.

9. De Vereniging van de Vlaamse oudstrijders (VOS)

Toen de Firmin Deprez-hulde plaats vond in **april 1919** bestond de koepelvereniging Vos nog niet. Wel waren toen reeds plaatselijke oudstrijders-groeperingen ontstaan. Pas toen Dr. Jozef Verduyn na zijn militaire dienst terugkeerde uit Frankrijk, werd hij voorzitter van VOS de "**V**laamse **O**ud-**S**trijdersbond" als koepelorganisatie van de vele plaatselijke bonden. **Op 1 augustus** verscheen het wekelijkse verenigingstijdschrift "De VOS",

waarvan Verduyn eigenaar was. **15 augustus** werd aangenomen als **officiële stichtingsdatum van VOS**, een verwijzing naar de oprichting van het Heldenhuldecomité op 15 augustus 1916. Mede dankzij het succes van de Deprez-hulde kon er te Torhout reeds op **15 september een *'Vossenfeest'*** doorgaan. De toespraak van Dokter Fl. Verheyen, VOS-Brugge werd stormachtig toegejuicht door de vele aanwezigen. Hij verving er Pater Jules Callewaert die van uit het Bisdom spreekverbod kreeg. Op **15 oktober** werd door VOS te Gent de IJzerslag herdacht.

Geen enkel lid van het hoofdbestuur van VOS mocht een politiek mandaat uitoefenen. Tijdens de eerste naoorlogse verkiezingen op **16 november 1919** behaalde de nieuwe partij van de Vlaams-nationalisten, de Frontpartij, 3,88% van de stemmen. Alhoewel VOS losstond van de partijpolitiek gaf VOS toch steun aan zijn leden bij de verkiezingen. Niet minder dan 8 Vossen werden verkozen als volksvertegenwoordiger: drie bij de Frontpartij en vijf bij de katholieken, niemand bij de liberalen en socialisten. Wie van deze verkozenen zou lid worden van het Joe English-comiteit?

10. "Wij bidden voor Vlaanderen"

Na de landdag van het AKVS op **23-24 augustus 1919 te Brugge** stuurde Oscar Dambre op 3 september twee kranten aan Elisa, waarin hij zijn herinneringen aan Joe had gepubliceerd.
En: *"ik ben geslaagd in mijn examens voor het eerste jaar Germaanse talen!"* **Op 21 oktober** deed hij het voorstel namens de Gentse studenten om een Heldenhuldezerk te plaatsen op het graf te Steenkerke. Wist hij toen nog niet dat de Brugse Vrienden voor een Grafmonument zouden zorgen? In antwoord op een brief van Elisa schreef hij enkele dagen later dat de studenten bereid waren om de som die zij van plan waren te besteden aan de Heldenhuldezerk, uit solidariteit zouden bijdragen aan het Grafmonument.

Eveneens na de landdag te Brugge schreef Cyriel Verschaeve op **15 september** een bedankingskaart naar Samuel De Vriendt. Hij had een kopie van de tekening ***"Wij bidden voor Vlaanderen"*** ontvangen…

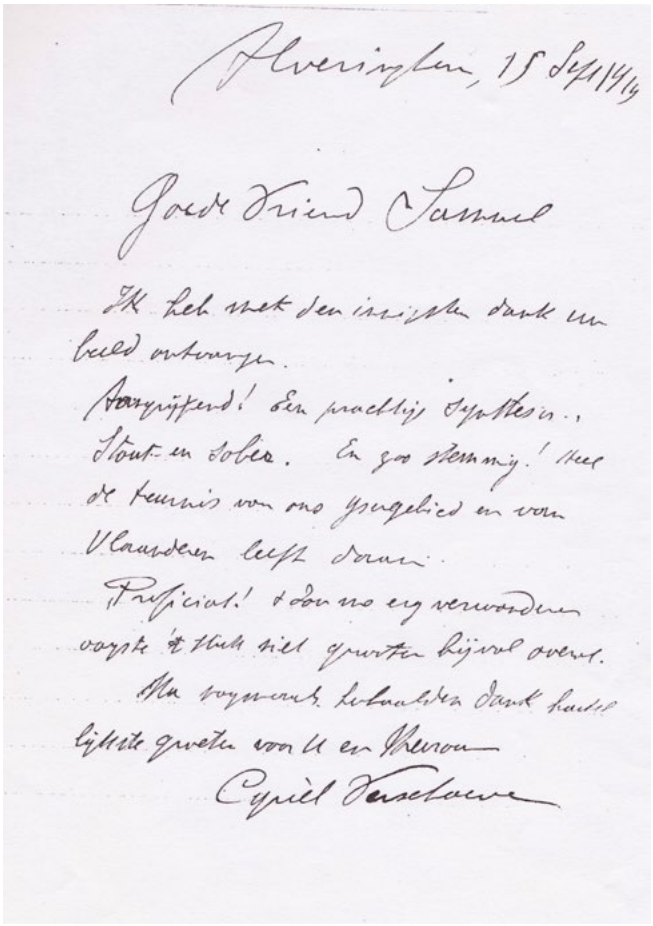
Alveringhem, 15 sept.1919

Goede Vriend Samuel,

Ik heb met de innigste dank uw beeld ontvangen.
Aangrijpend ! Een prachtige "synthesis",
stout en sober. En zo stemmig !
Heel de treurnis van ons IJzergebied
en van Vlaanderen leeft daarin.

Proficiat ! 't Zou me erg verwonderen oogste het stuk niet grooten bijval overal.
Nu nogmaals herhaalden dank
Hartelijkste groeten voor U en Mevrouw

Cyriel Verschaeve

Alveringhem, 15 Sept 1919

Goede Vriend Samuel

Ik heb met den innigsten dank uw beeld ontvangen.
Aangrijpend! Een prachtig synthese.,
Stout- en sober. En zoo stemmig! Heel
de treurnis van ons gewest en van
Vlaanderen leeft daarin.
Proficiat! 't Zou me erg verwonderen
zoozee 't stuk niet grooten bijval overal.
Nu nogmaals herhaalden dank hartelijkste groeten voor U en Mevrouw
Cyriel Verschaeve

Wij bidden voor Vlaanderen door Samuel De Vriendt, 1919 (Museum aan de IJzer)

"Herinnering aan mijne gesneuvelde frontmakkers"

Volgens Nico Wouters zou deze tekening een reactie zijn op het verbod vanwege de legeroverheid tot publicatie van het *"Gebed voor Vlaanderen"* van Cyriel Verschaeve dat niet mocht opgenomen worden in het *"Mis en gebedenboek van de Vlaamse Soldaat"*.

Bij de militaire begrafenis van Joe te Steenkerke ontstond reeds de idee om alle overleden Vlaamse frontsoldaten na het beëindigen van de oorlog met een breed publiek te herdenken. In de loop van 1919 werden de leiders van de studentenverenigingen en van de oudstrijders-vereniging VOS, de aalmoezeniers en geestelijken, de notabelen uit de politieke en de kunstwereld gecontacteerd om deel te nemen aan deze hulde en om samen één herdenkingscomité te vormen. De **Joe English-hulde zou een verdichtingsmoment** worden waarbij alle personen en groeperingen samen kwamen op één sociaal-cultureel Momentum. Waarbij de levenden in dialoog gingen met alle overleden frontmakkers. **Dit Momentum zou later de éérste IJzerbedevaart genoemd worden!** (vervolg in nieuwsbrief 35)

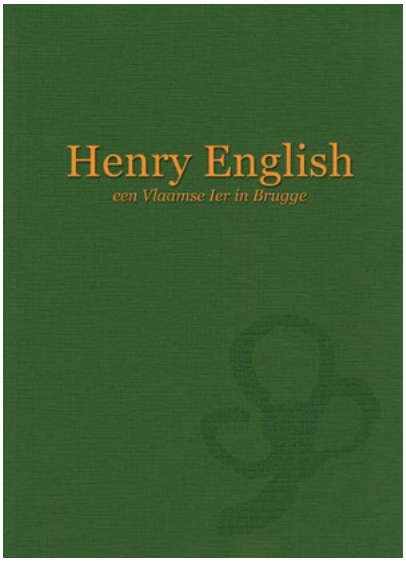
VRIENDEN VAN DE VZW JOE ENGLISH, KUNSTSCHILDER

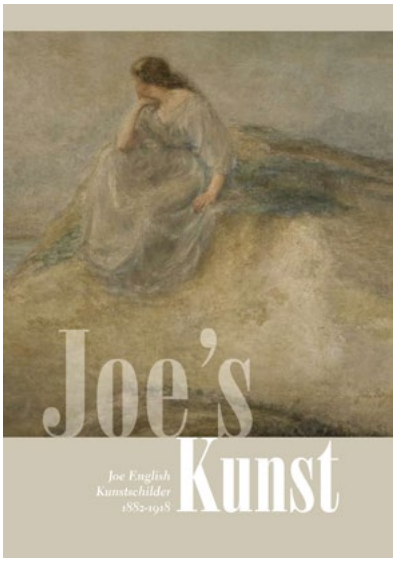
Enkele activiteiten voor uw agenda

- **12 oktober 2019** om 10u30: *Lezing over Joe English en Elisa Goedemé* voor de Commanderij Robrecht van Veurne in Alveringem

- 25 oktober 2019: *In Memoriam autowandeling, Heldenhuldezerkjes in de Brugse regio*, georganiseerd door VOS Brugge. We verzamelen om 10u aan de begraafplaats van Sint Michiels. Indien u wil aansluiten, aarzel niet om contact op te nemen met ons.

- 9 november 2019: de vzw Kapelaan Verschaeve vroeg ons u warm te maken voor hun tentoonstelling in de St.-Audomaruskerk en het Colloquium *'Solbad-Hall: 70 jaar later'* in OC De Kwelle, om 14u45. info bij koen.bultinck@skynet.be

Voor een overzicht van de Kunstkaarten: www.joe-english-kunstschilder.be

bestelling van +7 ex. = 14€ + port 3€
bestelling van +12 ex.= 24€ port incl

'Joe's kunst', catalogus = 20€ port incl

'Henry English, een Vlaamse Ier in Brugge'= 15€ + 3€

bestellingen: co.english2@gmail.com